

DĖL KONSULTACIJOS

Teisėjų etikos ir drausmės komisijoje (toliau – Komisija) gautas teisėjos prašymas suteikti konsultaciją, ar reikėtų nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu ji su bylos šalies (pareiškėjo) sutuoktine (buvusia teisėja) ilgą laiką kartu dirbo teisme ir jai ne kartą teko dalyvauti pareiškėjo sutuoktinės šventėse, kuriose kartu dalyvaudavo ir pats pareiškėjas.

Komisija pažymi, kad teisėjas, vykdydamas teisingumą, turi būti nešališkas, remtis tik Konstitucija ir įstatymais. Teisėjo autoritetas, tvirta vidinė nešališkumo nuostata, jo procesiniai sprendimai ir veiksmai, atliekami laikantis įstatymuose bei Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų reikalavimų, konkrečių bei realių priekaištų dėl teisėjo šališkumo nebuvimas – visa tai garantuoja teisingą ginčo išsprendimą ir tokį suvokimą paprastai suteikia proceso šalims ir kitiems asmenims. Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad vadovaudamasis teisingumo ir nešališkumo principais teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu yra interesų konfliktas arba turima informacijos, jog privataus pobūdžio aplinkybės gali pakenkti bylos nagrinėjimui.

Bangaloro teisėjų elgesio principų, priimtų 2002 m. Hagoje vykusiame teismų pirmininkų posėdyje, 2.5 punkte nustatyta, kad teisėjas turi nusišalinti nuo teismo proceso, jeigu jis negali išnagrinėti bylos nešališkai arba jeigu protingam stebėtojui gali atrodyti, kad teisėjas negali nešališkai išnagrinėti bylos, o 2.5.1–2.5.3 punktuose yra pateiktas pavyzdinis sąrašas atvejų, kurie galėtų apimti minėtus veiksmus.

Komisija atkreipia dėmesį, kad teisėjas, nagrinėjantis bylą, pats kiekvienu atveju sprendžia, ar yra aplinkybės, dėl kurių gali kilti abejonių jo nešališkumu, kadangi galimybė nagrinėti bylą priklauso nuo teisėjo vertinimo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą, ar teisėjas atrodys nešališkai protingam pašaliniam stebėtojui. Teisėjo nusišalinimas yra procesinis sprendimas. Komisija negali teisėjui patarti, kokį procesinį sprendimą konkrečiu atveju priimti, ji gali tik pateikti nuomonę objektyvaus stebėtojo požiūriu.

Komisijos manymu, vertinant objektyvaus stebėtojo požiūriu turi būti atsižvelgta į tai, ar teisėja ilgą laiką dirbo su pareiškėjo sutuoktine, kokie santykiai tarp jų išliko, ar šiuo metu vis dar palaiko ryšius ir pan. Komisijos vertinimu, tuo atveju, jei teisėja su pareiškėjo sutuoktine dirbo ilgą laiką, šiuo metu vis dar palaiko draugiškus santykius, pašaliniam stebėtojui gali sudaryti realų pagrindą kilti pakankamai abejonių dėl teismo nešališkumo.